

Η τρέχουσα οικονομική κρίση και οι εκτιμήσεις του ΟΕCD

Του κ. **Jonathan COPPEL**
Counselor to the Chief Economist OECD

Θα ήθελα¹ κατ' αρχήν να ασχοληθώ με τις δυνάμεις που επιδρούν στην παγκόσμια οικονομία, γιατί υπάρχει τόση αρνητική πίεση, να εξηγήσουμε ή να δώσουμε την άποψή μας για το πόσο βαθιά και πόσο μακριά θα είναι αυτή η ύφεση και πόσο θα διατηρηθεί δηλαδή και πως αναμένεται να δημιουργηθεί η ανάκαμψη όσον αφορά στην μακροοικονομική πολιτική και να αναφέρω γιατί είναι τόσο απαισιόδοξος ο ΟΟΣΑ, ποιοι είναι οι κίνδυνοι δηλαδή που υπάρχουν.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν με τον βασικό παράγοντα της πτώσης της αγοράς. Είναι οι σφιχτές συνθήκες στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ξέρουμε, ότι το Σεπτέμβριο πέρυσι, όταν η Leeman Brothers έπεσε, υπήρξε ένα black out στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Μιλάμε για τις χρηματαγορές, για τα spreads και όλες αυτές οι πληροφορίες συνενώνονται και βλέπουμε τι σημαίνει αυτό, όσον αφορά στο ΑΕΠ. Και βλέπετε τη στάθμηση στην κάθε κλίμακα, που αντιστοιχεί σε 1% με 1,5% του ΑΕΠ.

Βλέπουμε λοιπόν δύο πράγματα τα οποία είναι σαφή εδώ, η ταχύτητα κατ' αρχήν επιδείνωσης, που είδαμε πέρυσι το Σεπτέμβριο και ο συγχρονισμός σε όλες τις περιοχές.

Ένα άλλο στοιχείο το βλέπουμε στα Χρηματιστήρια, στις αγορές μετοχών, που έχουν καταβυθιστεί και που έχουν πλήξει και μη χρηματοπιστωτικές μετοχές. Το κόστος έχει ανέβει, το οποίο με φέρνει και στην τρίτη αρνητική δύναμη, στις τιμές κατοικίας, όπου έχουμε μεγάλη πτώση, πολύ οξεία πτώση σε πάρα πολλές αγορές στις ΗΠΑ, στη Δανία και βεβαίως αυτό επηρεάζει τον πλούτο, επηρεάζει τις επενδύσεις στις κατοικίες και τις προοπτικές επενδύσεων από τις επιχειρήσεις.

Υπάρχει μία δύναμη, που έχει μία θετική επίπτωση, καθαρές εισαγωγές ενέργειας και βλέπουμε τι έχει γίνει στα commodities, δε βλέπουμε μόνο το πετρέλαιο, αλλά και τα μη πετρελαιούχα αγαθά και τα τρόφιμα. Η βασική λοιπόν εισαγωγή αυτών θα έχει πολύ άμεσο αντίκτυπο και θα δώσει ώθηση σε επενδυτικές προοπτικές.

1. Εκτενής περίληψη Εισήγησης στην THE 13th ANNUAL ECONOMIST GOVERNMENT ROUNDTABLE. Athens, May 26th. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co. Γεν. Διευθ.: Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man.: Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ.

Χάριν οικονομίας του χρόνου θα περάσω στο τι αυτό σημαίνει για τις προοπτικές για το μέλλον και για τις οικονομίες του ΟΟΣΑ και τις μη ΟΟΣΑ. Τριάντα είναι οι Χώρες στον ΟΟΣΑ και κάνουμε προβλέψεις, υπάρχουν πέντε υπό ένταξη Χώρες, όπως η Βραζιλία, η Ινδία, η Κίνα, η Ινδονησία κ.ά.

Οι Χώρες του ΟΟΣΑ αντιπροσωπεύουν γύρω στο 80% με 85% του ΑΕΠ παγκοσμίως και η ιστορία είναι, όπως πολλές φορές έχετε ακούσει, αρκετά ζοφερή. Η πρόβλεψη είναι για κάθετη πτώση του ΑΕΠ για όλες τις μεγάλες περιοχές, μεταξύ 4% και 5% για το 2009 και μετά πολύ βραδεία ανάκαμψη. Το πραγματικό εμπόριο σημειώνει το 2009 κάθετη πτώση.

Δε θα παραμείνω άλλο πάνω σε αυτά, ένα να πω μόνο επιπροσθέτως στο τι βλέπουμε εδώ, αν δει κανείς τη σύνθεση πίσω από αυτές τις προβλέψεις, η κατηγορία, που πέφτει με το ραγδαίο ρυθμό είναι οι επενδύσεις. Δηλαδή, επενδύσεις στις κατοικίες, σε νέες κατοικίες ή προσθήκες σε υπάρχουσες κατοικίες.

Ο συγχρονισμός είναι κάτι ακόμα, το οποίο πρέπει να εξετάσουμε.

Το 2008-2009 βλέπουμε, ότι όλα τα Κράτη-Μέλη του ΟΟΣΑ θα εισέλθουν σε ύφεση. Αυτό είναι πρωτόγνωρο, η κρίση στα μέσα του '70 η πετρελαϊκή αντιστοιχούσε στα μισά Μέλη του ΟΟΣΑ, η μεγάλη κρίση στις αρχές του '80 και στις αρχές του '90 παρομοίως κατά το ήμισυ των Χωρών. Η υποστήριξη προς τη συνολική οικονομία, που προερχόταν από την αύξηση του ΑΕΠ στις Χώρες, είναι απύσαστη στην τρέχουσα συγκυρία.

Ακούσαμε, λοιπόν, διάφορα ως προς τις επιπτώσεις μερικώς που μία τέτοια σημαντική ύφεση θα έχει παγκόσμια στη ζήτηση, οι επιπτώσεις στις αγορές εργασίας θα είναι τρομακτικές, υστερούν ως αποτέλεσμα αυτού, έχουμε δει κάθετη αύξηση στην ανεργία και αναμένεται, ότι αυτό θα αντιστοιχήσει σε επί πλέον 25 εκατομμύρια ανέργους μεταξύ 2007 και 2010. Μιλάμε για οικονομική κρίση, λοιπόν, η οποία έχει γίνει και κοινωνική κρίση και οικονομική κρίση και θα έχει και την πολιτική της διάσταση ασφαλώς.

Ο πληθωρισμός θα αποτελέσει άλλη μια περιοχή ανησυχίας, πολλά έχουν ειπωθεί βέβαια για τον πληθωρισμό, στο άμεσο διάστημα θα μιλήσουμε για αποπληθωρισμό, έχουμε δηλαδή μία δύναμη η οποία ρίχνει τις τιμές και ρίχνει και τις τιμές των commodities και είμαστε ήδη στον αποπληθωρισμό, που είναι κάτι, το οποίο θα πρέπει να το αποφύγουμε γιατί οι πραγματικές αποπληρωμές δανείων επηρεάζουν ως αποτέλεσμα αυτού και δε θα είναι δυνατή η αποπληρωμή των δανείων, με αποτέλεσμα να ενταθεί η κρίση, όπως έγινε και στη δεκαετία του '80.

Δεν βρισκόμαστε σε αυτό το σημείο, αλλά θέλω να το τονίσω παρ' όλα αυτά, παραμένει ένας κίνδυνος, λοιπόν, στο άμεσο μέλλον αποπληθωρισμού και υπάρχουν και θέματα που σχετίζονται με τον πληθωρισμό. Στο αμέσως προσεχές διάστημα είναι ο αποπληθωρισμός αυτό που μας ενδιαφέρει, βεβαίως αναμένουμε ότι οι οικονομίες θα βγουν έξω από αυτή την τρύπα και η ανάκαμψη μετά από αυτό θα είναι βραδεία.

Είμαστε σε μια ύφεση η οποία είναι αποτέλεσμα του οικονομικού σοκ, της μόχλευσης δηλαδή που είναι σε εξέλιξη, κάτι το οποίο βεβαίως για να επέλθει διόρθωση των ανισορροπιών θα χρειαστεί πολύ περισσότερο χρόνο, μία ύφεση στην αρχή της δεκαετίας που σχετίστηκε με τις φούσκες στις χρηματαγορές.

Επειδή λοιπόν αυτό χρειάζεται πάρα πολύ χρόνο, χρειαζόμαστε μία περίοδο προστασίας της βραδείας αυτής ανάπτυξης και να επιτρέψουμε στις προοπτικές ανάπτυξης να εμφανιστούν. Από πού θα έρθει η ανάκαμψη; Σίγουρα θα βασιστεί σε πολιτικές, έχουμε δει μία συντονισμένη προσπάθεια από τις κεντρικές Τράπεζες και από τις Κυβερνήσεις

να δώσουν τέτοια ώθηση στις οικονομίες, να σταθεροποιήσουν τις οικονομικές συνθήκες.

Βλέπουμε ότι τα ποσοστά των πολιτικών έχουν πλησιάσει στο μηδέν αν όχι φτάσει στο μηδέν, τουλάχιστον στο διάστημα που αμέσως ακολούθησε μετά την κατάρρευση της Leeman Brothers έγινε μία πλημμελής διάγνωση, τουλάχιστον όσον αφορά στα sub-primes τα γνωστά στις ΗΠΑ, για να αποφευχθεί η διασπορά τους σε άλλες οικονομίες, έκτοτε ωστόσο έχουν γίνει συντονισμένες προσπάθειες και σε επίπεδο νομοματικής πολιτικής και χρηματοοικονομικής πολιτικής.

Και εδώ βλέπουμε το βαθμό στον οποίο αυτό ξεκίνησε από το 2008, όπου η δημοσιονομική αυτή πολιτική και τα κίνητρά της έχουν ξεπεράσει το 6% του ΑΕΠ στις περισσότερες περιπτώσεις. Νομίζω πως τα μέτρα έχουν αρχίσει να δίνουν κάποια αποτελέσματα, υπήρχαν σημάδια ανάκαμψης στις οικονομικές συνθήκες, το είδαμε αυτό και ως προς την αυτοπεποίθηση και το είδαμε στις χρηματαγορές και στα ίδια κεφάλαια.

Ενδεχομένως το ερώτημα που πρέπει να θέσουμε είναι μήπως ο ΟΟΣΑ παραείναι απαισιόδοξος. Είναι ένα δύο σημεία τα οποία πρέπει να τονιστούν, το πιο σημαντικό που πιστεύω είναι πως ναι, έχουμε και λόγο θα είμαστε πιο αισιόδοξοι ως προς τις προβλέψεις συγκριτικά με πριν από λίγους μήνες, αλλά υπάρχουν σημαντικοί κίνδυνοι που παραμένουν.

Και θα ήθελα με λίγα λόγια λοιπόν να πω σε σχέση με αυτούς τους κινδύνους, κάτι, ότι τα επιτόκια έπεσαν σε επίπεδα προ κρίσης και όσον αφορά την εμπιστοσύνη των επιχειρηματιών βλέπουμε πως βελτιώθηκαν τα πράγματα ακόμη και στη Γερμανία.

Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα εξετάζουμε ποιες είναι οι επιπτώσεις και όλα αυτά τα δημοσιονομικά κίνητρα σημαίνουν, ότι έχουμε μεγάλο κρατικό χρέος στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Ενωμένη Ευρώπη. Βλέπουμε τα ποσοστά που φτάνουν το 100% σε ορισμένες περιπτώσεις και η Ιαπωνία φτάνει το 200%.

Και υπάρχει μία σχέση ξέρετε μεταξύ του κόστους της χρηματοδότησης αυτού του χρέους σε τέτοιο ύψος και του μεγέθους αυτού του χρέους. Χώρες λοιπόν που έχουν πολύ χαμηλό κρατικό χρέος, είχαν πολύ μικρή διασπορά μεταξύ του κόστους δανεισμού βραχυπρόθεσμα και του κόστους δανεισμού για τη χρηματοδότηση των κρατικών δανείων και ισχύει και το αντίστροφο.

Το κόστος λοιπόν της χρηματοδότησης αυτών των τεράστιων ελλειμμάτων είναι ένα σημαντικό σημείο, σύμφωνα με ιστορικά δεδομένα οι γενικές δαπάνες, οι κρατικές, θα αυξηθούν ως αποτέλεσμα αυτού και θα χρειαστεί μακρύτερη περίοδος δημοσιονομικής αν θέλετε ολοκλήρωσης, ενοποίησης των διαφορετικών σημείων στον προϋπολογισμό και μπορεί να επηρεαστούν και άλλοι τομείς, όπως η παιδεία και θα επηρεάσει βεβαίως και την ταχύτητα της ανάπτυξης.

Ο εθνικός προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, το δημόσιο χρέος πρέπει να μειωθεί, η έπαρση των Αρχών θα πρέπει να μετριαστεί και να ελεγχθεί, οι πληρωμές προς τις ξένες Κυβερνήσεις θα πρέπει να περιοριστούν, εάν δε θέλει ένα έθνος να χρεοκοπήσει. Ο Κικέρωνας τα είπε αυτά το έτος 55 π.Χ.